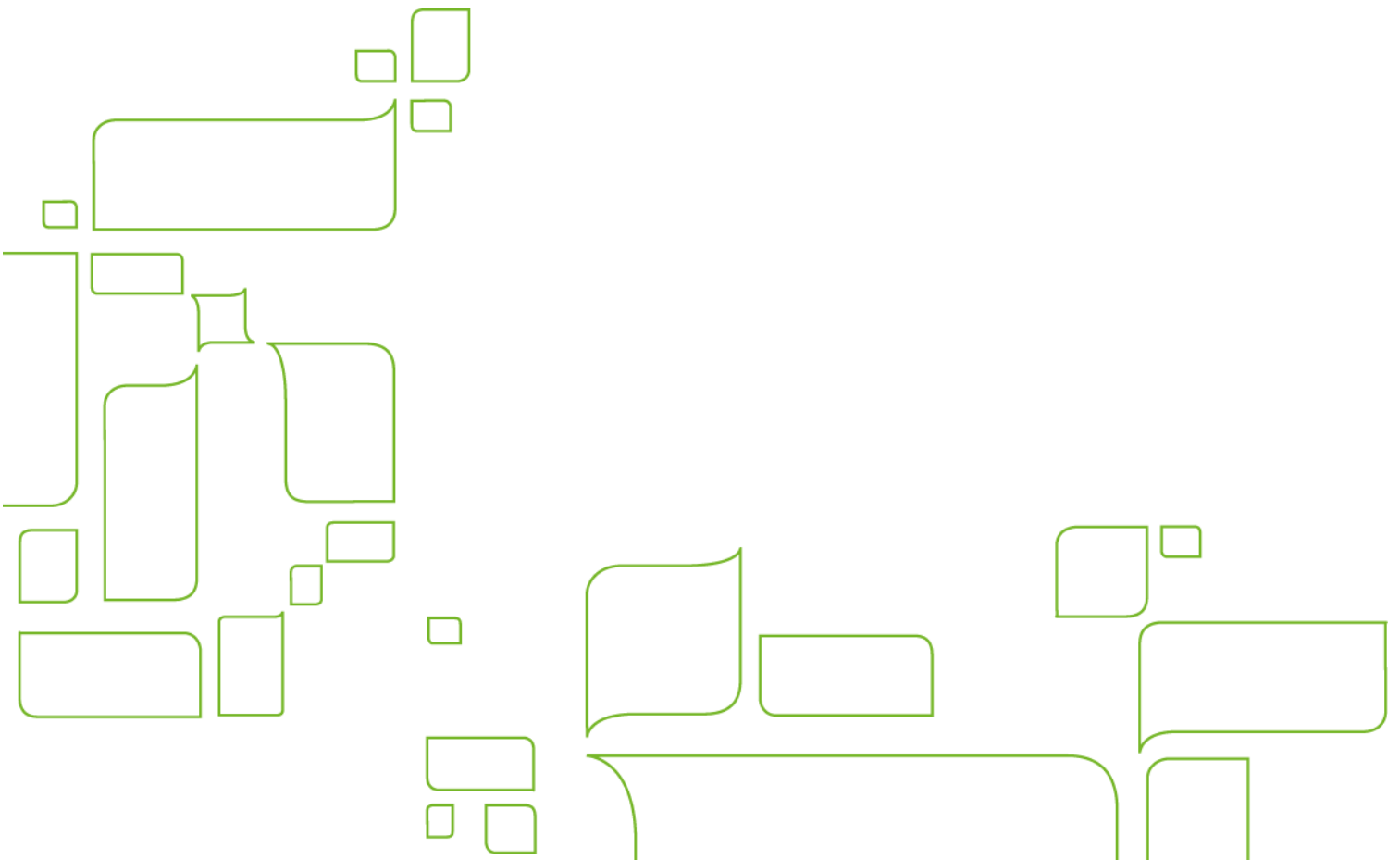

Holbergs gate 1 / 0166 Oslo
T: 22 04 49 70
E: nso@student.no
W: www.student.no

Norsk studentorganisasjon

Tilstandsrapport for medlemslag 2022

Introduksjon

Norsk studentorganisasjon (NSO) representerer 32 av landets studentdemokratier, og gjennom dem, nesten 260 000 studenter. På bakgrunn av diskusjoner og temaer våre medlemslag har tatt opp ved flere anledninger og over flere år, har vi igjen gjennomført en undersøkelse om den økonomiske tilstanden til studentdemokratiene i Norge.

Undersøkelsens oppbygging er har tatt utgangspunkt i tilsvarende undersøkelser gjennomført av NSO i 2018 og 2019.

Totalt svarte 20 av 32 medlemslag på undersøkelsen. Blant medlemslagene som svarte på undersøkelsen finner vi en stor bredde i typen utdanningsinstitusjoner, fra de med flere titalls tusen studenter, til litt mindre institusjoner med i overkant av noen tusen studenter.

Medlemslag fra private og offentlige utdanningsinstitusjoner, og institusjoner med flere campus og de som er lokalisert på ett sted har svart på undersøkelsen. Ingen av NSOs åtte medlemslag med under 1000 studenter svarte på undersøkelsen.

Med bakgrunn i dette mener vi at undersøkelsen er representativ for NSOs medlemslag med over 1000 studenter, men ikke er representativ for situasjonen hos medlemslag med mindre enn 1000 studenter.

Som ved tidligere undersøkelser skiller det mellom medlemslagenes størrelse ved å dele inn i Små (opp til 3000 studenter), Mellom (3001-10 000 studenter) og Store (10 001+ studenter). Dataene i undersøkelsen, og institusjoner hvis fritekstbesvarelser er brukt som sitater i denne rapporten er anonymisert.

På bakgrunn av få respondenter blant små medlemslag er ikke spennet mellom svarene oppgitt, for å sikre medlemslagenes anonymitet.

Hovedfunn

- Syv medlemslag (35%) har ingen tillitsvalgte som er frikjøpt/sitter på heltid ved sitt studentdemokrati – tre av disse har heller ingen organisasjonskonsulent.
- 45% av medlemslagene har tillitsvalgte i sitt arbeidsutvalg/styre som er frikjøpt på deltid, av disse har tre tillitsvalgte som er frikjøpt/sitter på heltid.
- Seks av medlemslagene med tillitsvalgte som er frikjøpt/sitter på heltid har også tillitsvalgte på deltid.
- 45% av medlemslagene har tillitsvalgte på fakultetsnivå som er honorerte eller frikjøpte, mens 30% har tillitsvalgte på instituttnivå. Det er store variasjoner i omfanget av honorar eller frikjøp for disse tillitsvalgte, og noen medlemslag svarer på begge kategoriene.
- Av de 17 medlemslagene som har organisasjonskonsulenter, rapporterer seks av medlemslagene at de ikke opplever at organisasjonskonsulenten får støtte av institusjonen til å gjøre jobben sin på en tilfredsstillende måte.
- To av tre medlemslag har muligheten til å delta i ledergruppen ved utdanningsinstitusjonen.
- 65% av medlemslagene svarer at de har anledning til å delta i uformelle arenaer og grupper med institusjonsledelsen.
- 75% av medlemslagene rapporterer at de i stor eller svært stor grad blir hørt av utdanningsinstitusjonens ledelse.

Universitets- og høyskoleloven

Universitets- og høyskoleloven (UH-loven) § 4-1 fastsetter studentenes rettighet til et studentdemokrati. § 4-1 (3) sier at institusjonen skal legge forholdene til rette for at studentorganene kan drive sitt arbeid på en tilfredsstillende måte. Institusjonenes skal dokumentere omfanget av tilretteleggingen de gir til studentdemokratiet. Hva som ligger i "tilfredsstillende" er uklart, men vi ønsker med denne rapporten å klargjøre de forventningene studentdemokratiene har til institusjonenes tilrettelegging, og synliggjøre de utfordringene studentdemokratiene står ovenfor i dag.

Universitets-, og Høgskoleloven § 4-1

- (1) Studentene kan opprette et studentorgan for å ivareta studentenes interesser og fremme studentenes synspunkter overfor institusjonens styre. Tilsvarende kan studenter ved den enkelte avdeling eller grunnenhet opprette et studentorgan for denne.
- (2) Det skal avholdes valg blant studentene til organet som er nevnt i første ledd første punktum.
- (3) Institusjonen skal legge forholdene til rette slik at studentorganene kan drive sitt arbeid på en tilfredsstillende måte. Omfanget av tilretteleggingen skal dokumenteres av institusjonen.
- (4) Studentorganene skal høres i alle saker som angår studentene på det aktuelle nivå.

Det er noen grunnleggende forutsetninger som NSO mener bør ligge til grunn for alle studentdemokratier, uavhengig av størrelse:

- Studentdemokratiet har behov for egnede kontorlokaler som er tilgjengelig for studentmassen.
- Støtte til kontorrekvisita og IT-støtte som: PC-er, epostadresser, telefon, hjemmeside, osv.
- Lønnsmidler til ansatte og tillitsvalgte for den jobben de gjør.
- Administrativ og økonomisk støtte, herunder personlig oppfølging av ansatte og tillitsvalgte (HMS/HR).
- Kontinuitet for studentdemokratiet - i form av organisasjonskonsulent eller ansattressurser som har administrativt oppfølgingsansvar av studentdemokratiet.
- Midler og/eller bistand til opplæring av nye tillitsvalgte.
- Et yringsklima der studentene kan fronte, ta opp og diskutere saker med institusjonen, studentsamskipnaden og vertskommune(r).
- Engasjement for at studentene skal stille til valg, samt bistand til å nå ut til studentene ved institusjonen med informasjon om valg.

NOU 2003:25 Ny lov om universiteter og høyskoler påpekte følgende minstekrav for institusjonenes tilrettelegging for studentorganet i merknad til foreslått lovparagraf om studentorgan;

Minimumskrav til institusjonen bør være å opprettholde en fristasjon med tilgang til telefon og internett, midler til å ha organisasjonssekretær, enten på fulltid eller deltid, for å sikre kontinuitet i arbeidet og for å ta unna det administrative arbeidet ved å ha studentkontor. I tillegg bør institusjonen også innfri midler til å drive studentpolitisk virksomhet, som for eksempel informasjonsspredning til studenten.

Videre viser NOU 2020:03, Ny lov om universiteter og høyskoler til følgende vurdering om studentorganet;

Egnede lokaler er avgjørende for driften av studentorganer, og bestemmelsen bør derfor presisere at utdanningsinstitusjonene har plikt til å stille slike lokaler vederlagsfritt til rådighet for studentarbeid. Når det gjelder ytterligere tilrettelegging, for eksempel rettferdig fordeling av midler til studentorganenes virksomhet, mener utvalget at det må det være opp til institusjonens styre å rådføre seg med det øverste studentorganet ved institusjonen om dette.

Finansiering

Studentdemokratiene er i hovedsak finansiert gjennom driftstilskudd fra utdanningsinstitusjonene. I årets undersøkelse har vi inkludert spørsmål om hvilket lønnstrinn/honorar frikjøpte på heltid/deltid ligger på.

Resultater fra undersøkelsen 2022:

	Små (opp til 3000 studenter)	Mellom (3001-10 000 studenter)	Store (10 001+ studenter)
Antall medlemslag i kategori	13	7	12
Antall svar	3	5	12
Antall i arbeidsutvalg/styre (Snitt)	(4,67)	2-5 (3,2)	3-20 (6,17)
Frikjøpte i arbeidsutvalg/styre heltid (snitt)	0	0-3 (0,8)	0-8 (3,67)
Frikjøpte arbeidsutvalg/styre deltid (snitt)	(0,67)	0-3 (1)	0-5 (1,42)
Gjennomsnittlig lønn/honorar	118000	252200	353172,5
Antall organisasjonskonsulenter	(0,33)	1	0-8 (2,44)

Tabellen over viser antall studentdemokratier i hver størrelseskategori, hvor mange blant disse som har svart på undersøkelsen, hvor mange som sitter i arbeidsutvalg/styre, hvor mange som er frikjøpt på heltid og deltid samt gjennomsnittlig honorar. Antall organisasjonskonsulenter er også inkludert i tabellen.

65% har tillitsvalgte frikjøpt på heltid, 45% har tillitsvalgte frikjøpt på deltid i arbeidsutvalget/styret. 20% melder at de tillitsvalgte er ansatte ved institusjonen. 4 av respondentene meldte at de ikke hadde noen frikjøpte. Alle disse var fra små eller mellomstore institusjoner.

45% meldte at tillitsvalgte på fakultetsnivå var honorerte eller frikjøpte, mens 30% meldte at tillitsvalgte på instituttnivå var det. Det er store variasjoner i omfanget av honorar eller frikjøp for tillitsvalgte på fakultet- eller instituttnivå, fra institusjon til institusjon, og internt på enkelte institusjoner. Det har derfor ikke vært mulig å lage en samleoversikt over dette i årets undersøkelse.

Når det kommer til utregningen på antall organisasjonskonsulenter er det tatt utgangspunkt i antall ansatte, ikke stillingsstørrelse. Det rapporteres fra flere av medlemslagene om at deres organisasjonskonsulenter er ansatt i deltidsstillinger.

Driftsbudsjett:

	Små (opp til 3000 studenter)	Mellom (3001-10 000 studenter)	Store (10 001+ studenter)
Drift uten lønn/honorar (snitt)	(122500)	50 000 – 11 700 000 (3140800)	550 000 – 23 967 000 (3748 211)

Under halvparten (40%) rapporterer at finansieringen av studentdemokratiene er tilstrekkelig. De resterende trekker fram ulike grunner til at finansieringen er utilstrekkelig. Mest fremtredende er de udekkede behovene til studentdemokratier med flere campus – de innrapportere både problemer med å opprettholde tilstrekkelig aktivitet på alle campusene, samt manglende muligheter til å samle tillitsvalgte fra flere campuser fysisk. I tillegg melder noen studentdemokratier om problemer med å få nok midler til å opprettholde normal drift.

Det er store forskjeller for de økonomiske forutsetningene til de ulike medlemslagene. Enkelte medlemslag driver i tillegg til studentpolitikk med annen inntektsbringende virksomhet rettet mot studenter og eksterne. Ved enkelte medlemslag mottar underenheter, som for eksempel studentråd, direktetilskudd til sin drift fra fakultet/institutt.

En del av fellesskapet – godt for institusjonen

Studentene er en naturlig del av akademia, og burde bli tatt inn som en naturlig del av utdanningsinstitusjonens virke og det akademiske fellesskapet.

Når studentdemokratiet fungerer godt og har en tilrettelegging som lar dem realisere sitt mandat gitt av universitets- og høyskoleloven, vil dette kunne bidra til å styrke studentmedvirkningen og utdanningskvaliteten ved utdanningsinstitusjonen. Videre er et levende studentdemokrati godt for både rekruttering og merkevarebygging fra institusjonens side, og burde være en naturlig del av utdanningsinstitusjonens ledergruppe og uformelle møtearenaer.

Av medlemslagene rapporterer to av tre at de har muligheten til å delta i ledergruppemøter ved utdanningsinstitusjonen, mens 65% oppgir at de er en del av uformelle arenaer og møter med institusjonsledelsen (som for eksempel dekan- og rektormøter).

NSO mener det er viktig at studentene blir tatt med, på lik linje med andre deltakere, inn i institusjonens virke. Det må sikres faste møtearenaer mellom utdanningsinstitusjonenes ledelse og studentene. Positive tilbakemeldinger fra medlemslagene som har anledning til slik deltakelse viser at disse bidrar til å styrke samarbeidet mellom utdanningsinstitusjonens og studentene.

Tilrettelegging for demokratisk deltakelse

Studenter er opptatt av mer enn sin egen studiehverdag og tar del i studentdemokratier for å gjøre endringer og utvikle utdanningen, utdanningsinstitusjonen og samfunnet. Et åpent og inkluderende yringsklima ved utdanningsinstitusjonen, hvor også studenter kan delta, er nødvendig for å legge til rette for dette. Diskusjoner og bestemmelser må skje på arenaer hvor studenter kan delta, før sakene er ferdigdiskutert.

NSO er av den oppfatning at yringsklimaet i all hovedsak er godt ved norske studiesteder, og flere medlemslag føler seg både hørt, sett, respektert og ivaretatt. På tross av dette er det bekymringsverdig at enkelte medlemslag, til tross for tidligere undersøkelser, rapporterer at de som studentdemokrati opplever å ikke bli inkludert i saker og forumer.

75% av medlemslagene rapporterer at de i stor eller svært stor grad opplever å bli hørt av utdanningsinstitusjonens ledelse, noe som er positivt, men det viser også at 1 av 4 medlemslag ikke opplever dette.

Organisasjonskonsulenter

Studentdemokratiene kjennetegnes ved at det er høy utskiftning av tillitsvalgte som ofte ikke har erfaring med verken yrkeslivet eller politisk tillitsvalgtarbeid. Studenttillitsvalgte sitter som hovedregel for ett år av gangen i sitt verv, i motsetning til utdanningsinstitusjonens ledelse og ansatte som oftest innehar sine posisjoner over flere år. Den hyppige utskiftningen av studenttillitsvalgte fører til at det kan være vanskelig å bygge opp en god og stabil kultur, og at kunnskapsoverføringen og skoleringen mellom studenttillitsvalgte kan være varierende.

For å kunne sikre en viss kontinuitet og nivå på de studenttillitsvalgtes arbeid er derfor rollen til organisasjonskonsulenten helt avgjørende (Olaussen, 2017). Det er ofte den eneste stabile delen av et studentdemokrati, som ikke skiftes ut hvert år. Når organisasjonskonsulenten ikke finnes eller fungerer, er det utfordrende å sikre de studenttillitsvalgte gode rammer for deres arbeid.

Undersøkelsen viser at 17 av de 20 medlemslagene som har svart har organisasjonskonsulenter, men at antallet ved hvert medlemslag er svært varierende. Enkelte medlemslag har kun organisasjonskonsulenter tilgjengelig i deltidsstillinger, hvor det hovedsakelig er snakk om én person, og ikke stillingsressurser fordelt utover flere mennesker.

Videre rapporterer seks av medlemslagene som har organisasjonskonsulenter at de ikke opplever at disse får støtte av institusjonen til å gjøre jobben sin på en tilfredsstillende måte.

Fristasjon:

65% av medlemslagene som svarte på undersøkelsen rapporterer om at de opplever at de får tilstrekkelig fristasjon fra utdanningsinstitusjonen. Av manglende fristasjonen trekkes kontorlokaler, tilgang til arbeids-pc for arbeidsutvalg/styre og tilgang til printere frem som eksempler i undersøkelsen.

Rekruttering og engasjement:

Det kreves svært mange tillitsvalgte for å oppfylle kravene om representasjon som stilles til studenter. Det er derfor viktig at det finnes gode arenaer og kanaler for rekruttering og muligheter for å skape engasjement blant studentene for studentdemokratiet.

Koronapandemien har satt en stopper for engasjementet til flere nye studenter, og avstanden mellom studentdemokratiene og studenter har i flere tilfeller økt. Valgdeltakelsen i flere av medlemslagenes valg synker i forhold til tidligere år.

I undersøkelsen svarer flere av medlemslagene at utdanningsinstitusjonene i liten grad bidrar til å fasilitere for eller spre informasjon om valg til studentdemokratiet til studentene. Det er store variasjoner i hvor aktive utdanningsinstitusjonene er i dette arbeidet, og flertallet av medlemslagene skulle ønsket at de bidro mer.

“Utdanningsinstitusjonen tar på seg ansvaret med valg av rektor og studentrepresentanter til styret. Studentdemokratiet har ett styremedlem i valgstyret. Derimot får studentdemokratiet ingen støtte til egen gjennomføring av valg. Heller ikke noe særlig hjelp med valg av tillitsvalgte, noe som utfordrer studentdemokratiets evne til å følge opp studiekvaliteten.”

Flere av utdanningsinstitusjonene tilrettelegger for valg ved å sende ut meldinger/e-poster til studenter, og ved å dele informasjon i sine sosiale medier-kanaler eller via intranettet.

Konklusjoner, anbefalinger og veien videre:

Først og fremst ønsker NSO å påpeke at det er mange utdanningsinstitusjoner som gjør mye for å tilrettelegge for sine studentdemokratier, og at noen av variasjonene mellom medlemslagene er naturlige som følge av størrelse og organiseringen av utdanningstilbudet. Likevel mener vi det er problematisk at det er så store ulikheter mellom hvordan utdanningsinstitusjonene tilrettelegger for studentdemokrati lokalt.

De store forskjellene medlemslagenes finansiering, tilrettelegging og lønn/honorar til tillitsvalgte fører til at det er ulike forutsetninger for studenter til å ta del i studentdemokratiet ved utdanningsinstitusjonen, avhengig av hvilken utdanningsinstitusjon du studerer ved. Utdanningsinstitusjonene må bli bedre til å synliggjøre hvordan de tilrettelegger for studentdemokratiet, og etterstrebe å styrke tilretteleggingen og samarbeidet i dialog med studentene.

Det er et tydelig ønske fra medlemslagene at utdanningsinstitusjonene tar en større rolle i å tilrettelegge for medlemslagenes valg og bistår dem i arbeidet med å nå ut til studentene. Det burde være i alles interesser å styrke studentdemokratiet ved sine utdanningsinstitusjoner.

De minste medlemslagene mangler frikjøpte tillitsvalgte, og har ofte mindre ressurser enn større medlemslag. Det er ofte problematisk for NSO å komme i kontakt med disse medlemslagene.

NSO vil oppfordre ledelsen ved hver enkelt utdanningsinstitusjon til å gå i dialog med sitt studentdemokrati, med mål om å styrke samarbeidet og studentorganets rammeverk for å kunne ta del i det akademiske fellesskapet. Dette kan være særlig aktuelt for medlemslagene med under 1000 studenter, som ikke har svart på undersøkelsen.